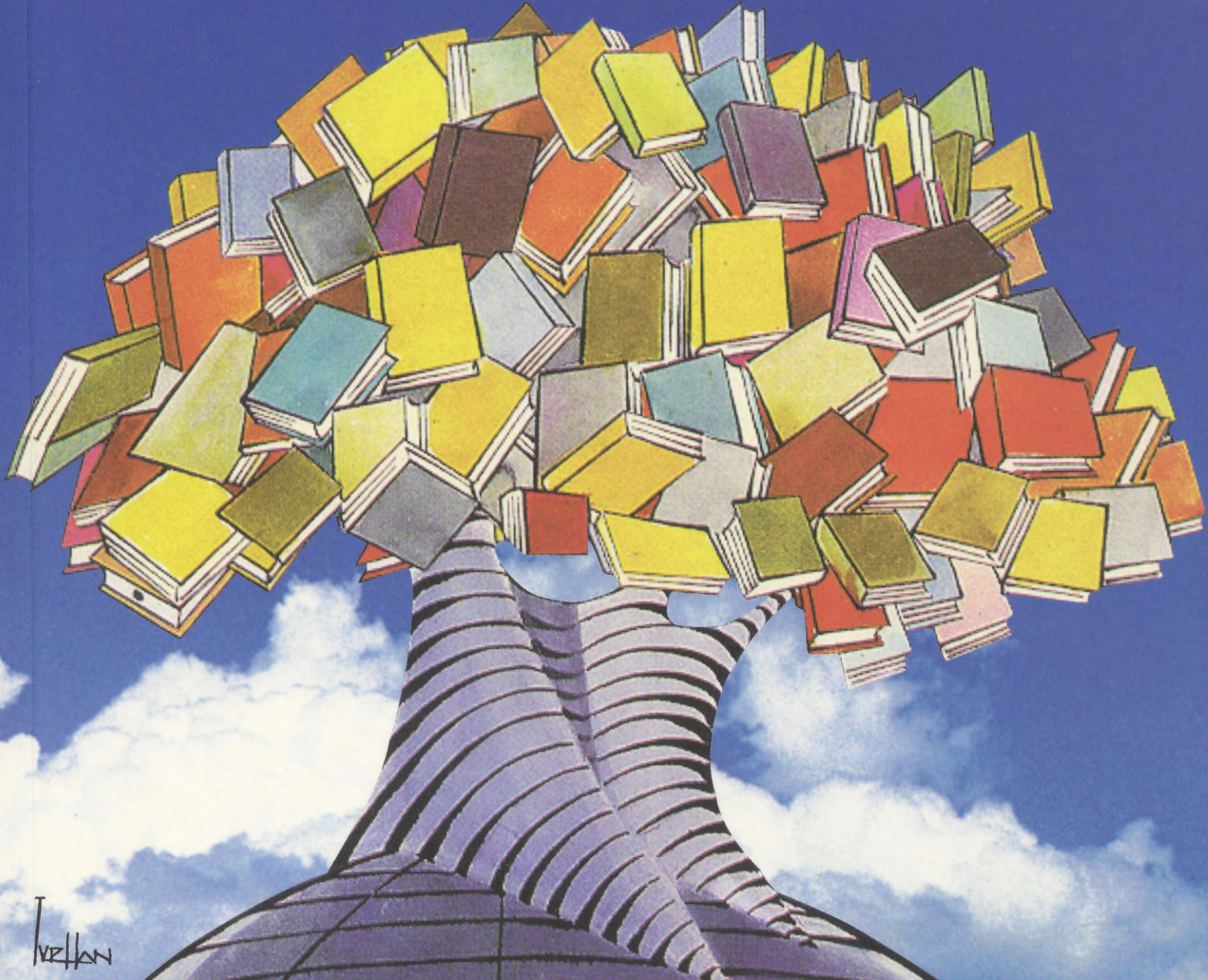

Bir Yolculuk Öyküsü

İstanbul Kitap Fuarı'nın Yirmibeş Yılı

Bir Yolculuk Öyküsü
İstanbul Kitap Fuarı’nın Yirmibeş Yılı

İstanbul, Ekim 2006

ISBN 975-97604-2-8

Kültür Sanat Yayıncılık
Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. Adına
Hazırlayan
Deniz Kavukçuoğlu

Grafik Tasarım
Sadık Karamustafa

Kapak İllüstrasyonu
Turan Selçuk

Grafik Uygulama
Tipograf - Osman Tülü
Yılmaz Türker
Ayhan Özcan

Fotoğraflar
TÜYAP Arşivi

Katkıda Bulunanlar
Turhan Günay
Faruk Şüyün
Zafer Çeliksın
Cemran Anıl Öder
Münevver Ek
Özden Ceylan

Baskı ve Cilt
Mataş Matbaacılık A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Önsöz: Çeyrek Asırlık Kitap Uygarlığı, Doğan Hızlan **13**
Kitap Fuarı Üzerine, Deniz Kavukçuoğlu **15**

Birinci Bölüm: Bir Yolculuk Öyküsü

Bülent Ünal İstanbul Kitap Fuarı’nın 25 Yılını Anlatıyor, İhsan Yılmaz **37**
Demirtaş Ceyhun TÜYAP’ın Kuruluş Yıllarını Anımsıyor, Yüksel Pazarkaya **59**
İstanbul Yılları, Yüksel Pazarkaya **75**
O eski, güzel günlerden, Ümit İyem **83**
Tepebaşı’nda Son Akşam, Deniz Kavukçuoğlu **90**
TÜYAP’ta 25 Yıl, Ferda Tuncer **93**
İlginç Yıllardı, Bora Özdağdeviren **97**
Biz Büyük Bir Aileyiz, Sunay Girgin **100**
Fuarın İçinden, Kamuran Haseki ve Nedret Gürtunca **102**
Afiş, İletişim Araçlarının Gerillasıdır, Sadık Karamustafa **106**
The Marmara’dan Beylikdüzü’ne, Çetin Tüzüner **111**

İkinci Bölüm: İlk Yolcular

Arkın Kitapevi / Ramazan Gökalp Arkın: 25 Yıll.. Geç Kaldı!.. Söyleşi: Faruk Şüyün **117**
Bilgi Yayınevi / Ahmet Tevfik Küflü: Ülkede Kitap Fuarıyla Tanışmamış
Tek Bir Vatandaşın Kalmaması Dileğimi Yineliyorum **121**
Cumhuriyet Yayınları / Hikmet Çetinkaya: TÜYAP ve Cumhuriyet **122**
Redhouse Yayınevi, Brian Johnson: Bu Fuarın Nabzı Başka Atar **124**
Doğan Kitapçılık (Milliyet Yayınları) / Zeynep Çağhıyır: Birlikte büyüdük **129**
Yapı Kredi Yayınları, Raşit Çavaş: Bir Fuarın Onur Yayınevi **131**

Üçüncü Bölüm: Duayenlerimiz

Altın Kitaplar / Dr. Turhan Bozkurt:
TÜYAP, Fuarlarıyla Yayıncılığa Büyük Hizmet Etmiştir **134**
İnkılap Yayınevi / Nazar Fikri: Sektör, Fuarcılığı Bir Pazarcılık Gibi Görüyordu,
Ama Onun Öyle Olmadığını TÜYAP Kitap Fuarı’nda Gördük **138**
Can Yayınları / Celal Üster: Fuar, Erdal Öz’süz **141**
Remzi Kitabevi / Erol Erduran:
Kitabın Daha Çok Okunmasında TÜYAP’ın Önemli Katkıları Oldu **145**
Çınar Yayınları / Aydın Ilgaz: Sokakta, Yağmurda Beklemek Fuarın Raconuydu **149**
Belge Yayıncılık / Ayşe Nur Zarakolu: O Palyaçoynu Hiç Küçümsemeyin **153**

Dördüncü Bölüm: TÜYAP’ı Onurlandıranlar

TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı Onur Yazarları **158**
Yirmi Beş Yılın İzlenimleri - Alpay Kabacalı **160**
1987 Fazıl Hüsnü Dağlarca: Onur Yazarlığı Benim İçin Bir Esenlikti **165**
1988 Nadir Nadi: Nadir Nadi Olabilmek - İlhan Selçuk **167**
1989 Turhan Selçuk: Çok Önemli Bir İşlev Başlattı Kitap Fuarları - Turhan Selçuk **169**
1990 Aziz Nesin: Aziz Nesin’den **173**
1991 Melih Cevdet Anday: Çok Sevindim **177**
1992 Yaşar Kemal: Biz Dilimiz Ve Sanatımızla Kalırız Ülkemizde **179**
1993 Rifat Ilgaz: Rifat Ilgaz’dan **183**
1994 Adalet Ağaoğlu: Onur Ödülü Benim İçimde Bir Yerde Duruyor **185**
1995 İlhan Selçuk: Hayatımın Güzel Bir Sayfası **189**
1996 Peride Celal: Onur Yazarlığı, Yazarlık Yaşamımın En Şaşırtıcı Olayıdır **193**
1997 Vedat Günyol: Gerçek ve Örnek Bir Aydın - Doğan Hızlan **195**

Afiş, iletişim araçlarının gerillasıdır

Sadık Karamustafa

Her Kitap Fuarı öncesi duvarları, toplu ulaşım araçları, mağaza vitrinleri, üniversiteleri ve hareketli kavşaklarıyla İstanbul'u afişlerimizle donatıyoruz. Afişleme, Kitap Fuarı gibi kitlesel bir etkinlikte önemli bir duyuru aracıdır. Afişlerimizi ve Kitap Fuarı'nda kullandığımız her türlü basılı malzememizin grafiğini 1995 yılından bu yana, ülkemizin önde gelen grafik sanatçılarından biri ve çok sayıdaki uluslararası ödülün sahibi olan sevgili Sadık Karamustafa dostumuz hazırlamaktadır.

Bu kitap için kaleme aldığı yazısında "afiş"in önemi üzerinde duruyor.

Görsel iletişim tasarımı araçlarının içinde afişin özel bir yeri vardır. Afiş, mesaj sahibinin bilgisini hedef kitleye doğrudan iletir. Gazete, dergi, posta, radyo, televizyon gibi denetimi başka kişi ya da kurumlara ait değildir. Her isteyen, hiçbir gelişmiş teknolojik araca gereksinim duymadan, derdini en yalın biçimiyle duvara asarak anlatabilir. Bu özelliğiyle afiş özgürlükçü ve demokratik bir iletişim aracıdır...

Günümüzde her ne kadar afiş asılabilecek alanlar ve yüzeyler kamu ya da özel kurumlar tarafından denetim altına alınmaktaysa da, kentin kalabalık yerlerindeki duvarlarda, basit tekniklerle üretilmiş, yamuk yumuk yapıştırılmış yüzlerce "korsan" afiş, sokaktan geçmekte olanlara mesajlarını iletmektedir. Afiş, iletişim araçlarının gerillasıdır.

Afiş kentin, her gün, her an değişen rengi ve ışığıdır; bilgilendiren, çağıran, kışkırtan, alan, satan, şarkı söyleyen, kavga eden, tavlayan, oyunbozan, bunaltan, ilham veren, kaçan, kovalayan, duyduk duymadın demeyin diye uyaran, yazılı resimli tellalıdır.

Dünyada ilk afişler 19. yüzyılın ortalarında duvarlarda boy gösterdi. Sanayi devrimine paralel olarak gelişen basım teknolojileri büyük boy, renkli afişlerin basılmasına imkân verdi. Fransız sanatçı Jules Cheret, bu yeni sanatın babası sayılır. Cheret ve ardılları Henri de Toulouse Lautrec,

Thomas Theodor Heine, Theophile-Alexandre Steinlen ve Alphonse Mucha gibi sanatçılar ondokuzuncu yüzyıl sonlarında afiş sanatını geliştirdiler. Avrupa ve Amerika'da, çok parçalı, renkli, resimli afişler, tiyatro, kabare, sirk, panayır ve fuar gibi büyük etkinliklerin heyecanını, ülkelerin en ücra kasabalarına kadar taşıdı.

Afiş sadece iletişim işlevi ile sınırlı değildir; son iki yüz yılda, toplumsal ve ekonomik yaşamın aynası ve belgeleyicisi olmuştur. Bugün dünyanın birçok kentinde afiş müzeleri vardır. Koleksiyon parçası afişler büyük paralara alınıp satılmaktadır.

Ülkemizde ilk afiş örnekleri, 19. yüzyılın ikinci yarısında basılan, bir kısmı çok dilli (Osmanlıca, Fransızca, Ermenice, Rumca) tiyatro afişleridir. Cumhuriyet döneminde, Latin alfabesine geçişle birlikte, afiş önem kazandı, ekonomik işlevinin yansıra, eğitim amacıyla kullanıldı. Cumhuriyetin felsefesi, kazanımları, yeni yaşam biçimleri afiş yoluyla halka anlatıldı. Bu dönemde yetişen İhâp Hulusi, Kenan Temizan, Tarık Uzmen, Mithat Resmor, Mazhar Apa gibi grafik tasarımcılar kaliteli afiş örnekleri ürettirler. Daha sonraki kuşaklardan Mesut Manioğlu, Selçuk Milar, Yurdaer Altıntaş, Erkal Yavi, Turgay Betil ve Bülent Erkmen ve bu satırların yazarı Türk afiş tasarımcılığının belli başlı isimleri oldular.

Ben ilk afişlerimi, 1968-1969 gösteri sezonunda, İstanbul Şehir Tiyatroları oyunları için tasarladım. Akademi öğrencisiydim. Şehir Tiyatroları (profesyonellere ödeyecek kadar paraları olmadığı için), afiş yapabilecek akademi öğrencisi aramaktaymış. Bir arkadaşım aracı oldu, beni figüran kadrosuyla (tasarımcı kadrosu diye bir şey yoktu) işe aldılar. Yirmi yaşında, genç tasarımcı adayı için bulunmaz fırsattı. İyi değerlendirdiğimi sanıyorum. Bir yıl içinde, müşteri, seyirci, tiyatro, afiş, matbaa gibi konularda epeyce bir şeyler öğrenme imkânı buldum. Basılan ilk afişleri matbaadan alıp evimin duvarlarına asmıştım. Matbaa mürekkebi kokusu hâlâ burnumdadır.

1995'de TÜYAP'a tasarım danışmanlığı hizmeti vermeye başladım. İşim, firmanın kurumsal kimliğini derleyip toparlamak, programlamak, kullanılabilir hale getirmek, devamlılığını gözetmek ve görsel kimlik bütünlüğü içinde, düzenlenen fuarların tanıtım tasarımlarını yapmaktı.

Her fuarın, mesleki kapsamına göre, kendine özgü görsel iletişim yaklaşımı gerektiren, farklı hedef kitlesi vardır. Tanıtımda birinci hedef, potansiyel katılımcılardır; bir fuarın başarılı olması için öncelikle firma katılımının doyurucu olması gerekir. Tanıtımın bundan sonraki hedefi profesyonel ziyaretçi yoğunluğu ve ilgisidir. Hemen hepsi sanayi ürünlerinin üreticilerini, satıcılarını, alıcı ve kullanıcılarını buluşturan fuarlar içinde iki tanesi ötekilerden biraz farklıdır; kitap ve sanat konulu fuarlar.

Yukarıda özetlemeye çalıştığım başarı ölçütleri İstanbul Kitap Fuarı için de geçerlidir. Ancak bunların yanı sıra entelektüel ölçütler vardır; bu fuar salt ticari ilişkilerin kurulduğu bir etkinlik değildir; okurlarla yazarların

19. İstanbul Kitap Fuarı afişi 4. Asya Grafik - Afiş trienali jüri özel ödülü, Seul, Kore, 2000

Uluslararası Fuar afişleri yarışması onur diploması ödülü, Filibe, Bulgaristan, 2001

buluştuğu bir dev forumdur aynı zamanda. Bir kere her yıl farklı bir tema belirlenir. Tasarım elemanlarında o yılki fuarın temasını vurgulamak gerekir. Bunu yaparken, duyuru unsurlarını ikinci plana atmamak zorunludur. İyi bir afişte estetik aksla iletişim aksı doğru noktada buluşmalıdır. Yani yaratıcı fikir tamam da, afişin, etkinliğin ismini, yerini, tarihini vs. doğru dü-rüst okutması gerekir. Yaptığınız iş farklı kriterlere sahip olan, Yönetim Kurulu Başkanı, Kitap Fuarı Koordinatörlüğü, satış departmanı, meslek örgütü gibi birimlerden geçer not almalıdır. Eskiden bu denetim mekanizmalarını yaratıcılığın önüne çıkan engeller gibi görürdüm. Şimdi kendimi tasarım işi yaptırınların yerine koyup, onlar gibi düşünmeye, eleştirilerinden yararlanmaya çalışıyorum. Burada afişleri yarışmalarda ödül alsın diye yapmıyoruz; amacımız farklı eğitim ve yaş düzeylerindeki insanlara afiş ve öteki tanıtım araçları yoluyla fuarın mesajını doğru ve eksiksiz iletebilmektir.

Tasarladığımız afişlerin bazen ödül aldığı da olmuyor değil. Teması "küreselleşme" olan 19. İstanbul Kitap Fuarı'nın afişi 2000 yılında Kore'de düzenlenen 4. Asya Uluslararası Grafik Tasarım Trienali'nde özel ödüle değer bulundu. 2001'de "gülmece edebiyatı ve karikatür" temalı yirminci fuarın afişi Filibe Uluslararası Trienali'nde onur diploması ile ödüllendirildi.

TUYAP Kitap Fuarı tanıtım grubu: Sadık Karamustafa, Aylin Elman Şahin, Sevil Eğitmen, Kadriye Küçük, Özlem Alagöz, Özden Ceylan, Engin Berk, Müge Yuva

Kitap Fuarı

23. İstanbul

23rd İSTANBUL BOOK FAIR 23 - 31 Ekim / October 2004

Kültür, Sanat ve Edebiyatta Komşuluk

Neighbourhood in Culture, Art and Literature

Ohayo otonari san! Guten morgen nachbar! Dobro utro, sasede! Selamat pagi tetangga! Pariluys tratsi! Huomenta naapuri! Dobroye utro, sosede! Kalimera gitona! Good morning neighbor! Nee chao! Günaydın komşu! Dobro jutro susjede! An yong ha seh yo! Dobro jutro, sosede! Goede morgen buurman! Shalom shahen! Sobh be-khair hamsayeh! Sabah el kheir ya jar! Dzién dobry sasiedzie! Yah, otonari san! Hallo nachbar! Zdravei, sasede! Hello tetangga! Parev tiratsi! Merhaba ciran! Hola vecino! Hei naapuri! Zdravstvuy, sosede! Gia sou gitona! Hello neighbor! Merhaba komşu! Zdravo komsija! Nee hau ma! Granne, sosede! Dag buurman! Boker yov shahen! Salam hamsayeh! Marhaba ya jar! Czesc sasiedzie! Ohayo otonari san! Guten morgen nachbar! Dobro utro, sasede! Selamat pagi tetangga! Pariluys tratsi! Huomenta naapuri! Dobroye utro, sosede! Kalimera gitona! Good morning neighbor! Nee chao! Günaydın komşu! Dobro jutro susjede! An yong ha seh yo! Dobro jutro, sosede! Goede morgen buurman! Shalom shahen! Sobh be-khair hamsayeh! Sabah el kheir ya jar! Dzién dobry sasiedzie! Yah, otonari san! Hallo nachbar! Zdravei, sasede! Hello tetangga! Parev tiratsi! Merhaba ciran! Hola vecino! Hei naapuri! Zdravstvuy, sosede! Gia sou gitona! Hello neighbor! Merhaba komşu! Zdravo komsija! Nee hau ma! Granne, sosede! Dag buurman! Boker yov shahen! Salam hamsayeh! Marhaba ya jar! Czesc sasiedzie! Ohayo otonari san! Guten morgen nachbar! Dobro utro, sasede! Selamat pagi tetangga! Pariluys tratsi! Huomenta naapuri! Dobroye utro, sosede! Kalimera gitona!

www.istanbulkitapfuari.com
www.istanbulbookfair.com

www.cardifinans.com.tr

Altın Topkapı

Uluslararası Tanıtım Birliği

International Congress and Convention Association

TÜRKİYE FUAR YAPIMCILARI DERNEĞİ

TS EN ISO 9001:2000

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi